



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

D[omi]nica Te[m]p[or]e natiuitatis christi

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

In gallicantu Euangelium

E Tertia rō ē: qz iohannes pfortia hoim de uicabat: z in deserto morabat: latitans in antris z speluncis donec spūscūs ei dicit vt exiret ad perhibendū testimoniū de christo. Et tūc venit ad iordanem p̄dicās

z duodecim annis ante natiuitatem christi: et post tanta fuit pax in vniuerso orbe vt ad litteram videretur impletum quod p̄dixit. Constabunt gladios suos in yomeres: et lanceas suas in falces. Et alibi:

Luce. 5. a.
Luce. 1. a.

baptismū p̄nitentie. Christ⁹ aut morabat cū hoibus z cōuersabatur cum pctōribus: et manducabat cum ipsis. Propterea ergo iudei ad iohannē legationē miserāt vt eū interrogarēt: an eēt christ⁹. Et r̄dit qz nō sū ego christ⁹.

Jo. 1. c.

Postilla

E xijt edictū a cesare aug. 7c. Luce. ii. Historia huius euangelij facta est anno christi p̄mo vsuali. xij. kal. Januarij. feria. iij. luna. xxvij. inditōe iij. An̄ initiū illius euāgē. scribit sc̄tus Lucas in p̄cedenti capitulo ortū s̄cti ioh̄nis baptiste. s. quō nūciat⁹ est p̄ angelum gabrielē patri suo zacharię in tēplo: z quō natus est de sterili matre: z quō in circumcissione vocatū est nomen eius iohannes: z quomō ipse puer crescebat quantum ad augmentū corporis: z confortatur spiritu: scilicet quantum ad augmentum gratie z virtutis. Et erat in deserto vsqz ad diem ostensionis sue ad israel. Et describit ortum saluatoris dicens: factum est autem in diebus illis. **E**xijt edictum a cesare augusto. Z yra. Hic ostēdit tempus natiuitatis christi qui natus est imperante cesare augusto: qui nominatus est augustus ab augendo: qz valde notabiliter auxit imperium romanū: qui regnauit quadraginta duobus annis:



Failo tempore. Exijt edictū a cesare augusto: vt describeret vniuers⁹ orbis: hęc descriptio p̄mo facta ē a p̄sīde syrie cyrino. Et ibāt dēs vt p̄fiterentur singuli in suā ciuitatē. Ascēdit autē ioseph a galilea d̄ ciuitate naçareth

regeretur. **E**t hęc descriptio primo facta est a p̄sīde syrie cyrino. Hūc em̄ Lyrinū cesar augustus p̄fecerat terregē syrie ad ipsam regēdam. Et quia syria est in medio terre habitabilis: z ibi fuit ipsa descriptio primo inchoata: vt inde denunciaretur fieri in alijs prouincijs circulariter. **E**t ibant omnes vt profiterentur singuli in ciuitatē suam. scz vnde oriundi erāt. Profectebāt autē dupliciter se subiectos esse romano imperio: id est scripto / q̄ noia eorum scriberētur: z facto: quia soluebant centum imperatorū: scz vnū nūmū argenteū valentē. r. nūmos vsuales. **E** Ascē. at z ioseph. scz vir marię. **E** Galilea. quia inferi or erat p̄ iudea. **E** De ciuitate. na. vbi christ⁹ p̄cept⁹ erat: z in q̄ ioseph māebat.

Oritur in diebus eius iusticia z abūdatia pacis. Et iterum. Non leuabit gens contra gentē gladium. Et sic in diebus cesaris augusti omnibus gentibus romano imperio subiectis fuit vniuersalis pax in orbe. Ideo mādauit. **E**t describeretur vniuersus orbis. vt per hoc sciret qualiter terre esset populata: et quanta tributa glorie sue possent reddere: vt sic tributis indebitis nō grauarētur: et etiam sciretur quem modum singule terre a romano imperio melius regeretur. **E**t hęc descriptio primo facta est a p̄sīde syrie cyrino. Hūc em̄ Lyrinū cesar augustus p̄fecerat terregē syrie ad ipsam regēdam. Et quia syria est in medio terre habitabilis: z ibi fuit ipsa descriptio primo inchoata: vt inde denunciaretur fieri in alijs prouincijs circulariter. **E**t ibant omnes vt profiterentur singuli in ciuitatē suam. scz vnde oriundi erāt. Profectebāt autē dupliciter se subiectos esse romano imperio: id est scripto / q̄ noia eorum scriberētur: z facto: quia soluebant centum imperatorū: scz vnū nūmū argenteū valentē. r. nūmos vsuales. **E** Ascē. at z ioseph. scz vir marię. **E** Galilea. quia inferi or erat p̄ iudea. **E** De ciuitate. na. vbi christ⁹ p̄cept⁹ erat: z in q̄ ioseph māebat.

B
Esa. 2. h.
Dā. 7. h.
Esa. 2. h.
B
E

A In iudea ciui. da. i. in bethleem q
1. Re. 17. a dicit ciuitas dauid: qz inde oriū dus fuit.
b **E**o qz es de do. 2 fa. 1. de genere
dauid. c **E**t p̄. cū maria sibi de
vxoze pregnā. ipsa em erat de eadē tri
bu cū ioseph. Et li
cet maria nō fuisset
obligata tanq̄ pre
gnans illuc ire pro
pter lōgitudinem
vie: qz naqareth di
stat a bethleē qua
si per tres dietas:
tamē p̄ter exēplū
obediētie cū ip̄sis
mulieribus ire vo
luit. Tres ex diuina
dispositiōe hoc fa
ctū est vt sic chris̄
nasceret in beth
leem sicut p̄dictūz
fuit. Et tu bethle
em terra iuda neq̄
q̄ minima es in pn
cipibus iuda: ex te
em erit dur qui re
gat populū meum
israel. d **E**t fa
ctū est dū es. ibi.
iple. sūt dies ei
vt pare. i. nouem
mēses ipleri sunt a
die p̄ceptiōis chri
sti. e **E**t pe. si
liū suū p̄moze.
Dicit autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

stetices habuisse q̄ nō requirunt nisi p/
pter afflictionē m̄ris i partu: q̄ nō habuit
locū i virgīe puerpera: qz peperit sine do
lore et sine debilitate. g **E**t reclina.
eū i p̄se. 2 y. ioseph em i itinere adduxit
rat secum asinū ad
portandū vxoze p̄/
gnātē: z bonē ad v̄
dēdum: vt de p̄cio
solueret exp̄sas in
via. Et illis duob̄
aiālib̄ fecit p̄se
piū iuxta se: i q̄ br̄
p̄go reclinauit filiū
natū: s̄m qz fuerat
p̄dictū: Cognouit
bos possessorē suū
z asinus p̄sepe dñi
sui. Dicit em qdā
qz asin̄ z bos genu
flexerunt corā chri
sto. Unde: In me
dio duū aiāliū co
gnoscer. vñ. Ber.
D chris̄tiane vide
qualis p te factus
est chris̄tus: quia si
rex: vbi aula regia
vbi throni sublimi
tas: vbi curie regal
frequentia. Ecce au
la regia stabulum:
throni sublimitas
p̄sepiū curie regal
frequentia bos et
asin̄. b **Q**uia

B in iudeam ciuitatem dauid que
s de qua natus
vocatur bethleem: eo qz esset de
s recognosceret se.

C domo et familia dauid: vt p̄fitē
s virgine. s matrimonialiter
retur cum maria desponsata sibi
s grauda ex ymbzatione spiritus sancti.

D vxoze pregnate. Et factum est vt
s in bethleem. s tēpus partus.
dum essent ibi: impleti sūt dies:
s in bethleem. s tēpus partus.

E vt pareret. Et peperit filiū suum
s iesum: nō qz postea alios filios haberet: s
vere fuit p̄mogenitus vel cōdēs ab adā p̄destina
tus ad eternā gloriā: nā in capite scriptū de eo.
s circūligauit.

F primogenitū: et p̄ntis eū iuoluit
s posuit
Et reclinauit eū in p̄sepio: quia
s publica do/

non erat ei locus in diuersorio..
s mo vbi quēs diuerterūt. s loco circūiacente.

Et p̄stozes erant in regione ea: i
dē vigilantes z custodiētes vigi
s partes in quibus aliqui in prima parte: ali
cunda zc. vigilabant sup greges.

lias no rtis super gregem suum.
nō erat ei lo. zc. Boz. s rep̄dāt chri
stianoz delicie diuitie z honores hui mū
di. Delicie in h qz dei fili nō mollib̄ v̄ ca
lidis pellicis idur̄ fuit: s vilib̄ p̄ntis in
uoluit. Honores in h qz nō i palatio s i p̄
sepio eū reclinauit mater sua. Diuitie in
h qz locū nō habuit i diuersorio. Ber. s
hō qd sollicit̄ es d̄ regali palatio: ecce rex
tu iacet i p̄sepio: qd cogitas d̄ p̄cioso idu
mēto: rex tu iduit vili p̄nticulo. i **E**t
p̄asto. erāt in regi. ea. vi. z custo. vt
gi. no. su. gre. su. s. mē hierl̄m z bethleē
qz ciuitates distāt ad duo miliaria ab iudē

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

Et sic autē p̄mo
genit: nō qz post illū habuit filio s alios:
sed quia an illū aliū filiū non habu it: quia
sicut ante partū: ita in partu z post partū
inuoluta virgo permāsit. Tūc imp̄ lecta ē
ista p̄phetia. Ecce virgo cōcipiet z pari
et filiū. Et ipsa beata virgo maria magnū
gaudiū habuit in chris̄ti natiuitate: z hoc
ideo: quia sine dolore/ sine afflictione/ z si
ne debilitatione sui genuit filiū quē sciuit
esse deū et hoīem: nā sicut virgo cōcepit
z sine dolore genuit. f **E**t p̄ntis eū i
uoluit. s. p se ip̄as. 2 y. ex q̄ p̄t salitas q̄
scribit i li. de infantia saluator. s. ip̄am obi

In gallicantu Euangelium

E **E**cce ange. dñi ste. iur. il. s. parat^o ad reuelādum eis diuina. **b** **E**t clari. dei circū. eos. nō tñ exerci^o in corpe: s; etiā interi^o i mēte. **c** **E**t timu. timo. mag. ex insolita vīde: s; angel^o dñi p̄so labatur eos dicēs.

d **M**oli. time. cur^o cām subitū gir.

e **E**cce em̄ eūā ge. vo. gau. ma. qd̄ erit oi pp̄lo. nō solū iud̄oz sed etiā gentiliū. **For.**

r hoc gaudiū ē ma gnū p̄m oēm diuē sionē: q; altū. p̄fun dū. lōgū. latū. **Altū**

q; er^o altitudo atti git cęlū. **Et Ber.**

Dagna ē hodie/ na festiuitas. **Cęlū**

replet anteq̄ terrā **Profundum:** quia

eius. p̄funditas pe netrat infernū: s; vīq; ad sanctos qui

erāt in lymbo. **Itē**

eius longitudo. p̄

tēditur a principio

mundi vīq; ad finē

mundi. Item eius

latitudo occupat

orbem terrarum.

Unde hodie canit

in p̄fatione missę

secunde: profusis

gaudijs totus i or

be terrarū mūdus

erulcat. f **Q**uia nat^o est nobis. s; hominibus r angelis pariter: q; confor

o **H**odie. **Ly.** dicit hodie: **Q**uis esset

noy: quia noy illa ex claritate diuina fuit

ita illuminata ac si esset dies clarissima:

p̄m q; fuerat predicatum. Et noy sicut di

es illuminabit. b **S**aluā. q; est chri.

dñs i ciuit. da. i. in berbleem. i **E**t h

erit vo. sig. Inue. isā. p̄. inuo. r nō

fericis inuolutū. k **D**ostū in prese.

r non in palatio. l **E**t subito facta ē **cū** ange. q; tanq; p̄ncipales iter alios an nūciauerat ch̄risti natiuitatē. **m** **A**bul titudo militie celestis. id est angeloz qui note militie designantur: quia pro fa

l **E**t ecce āgel^o dñi stetit iuxta illos

b **E**t claritas dei circūfulsit eos: et

c **t**imuerūt timore magno. **E**t dixit

d **i**llis āgelus: **N**ōlite timere: ecce

e **m**eu āgelizo vobis gaudiū ma

f **g**nū qd̄ erit oi pp̄lo: q; nat^o ē nob

h **o**die saluator: q; ē ch̄rist^o dñs in

i **c**iuitate dauid. **E**t h̄ erit vobis si

g **n**ū. **I**nueniet^o infantē p̄nis iuo

h **u**lū r p̄ositū in p̄sepio. **E**t subito

f **a**cta ē cū āgelo multitudo celest^o

m **i**litie laudātū deū et dicentū: **N**

o **G**loria i altissimis deo: **E**t in terrā

p **a**rx hominibus bonę volūtat^{is}.

l **n**ec calicem aque frigide potes offerre:

o **f**fer deo bonā voluntatem. vnde Aug^o.

o **r**ononat deus intus volūtatē: vbi nō in

o **u**enit facultatē. **Et** **Ly.** **D**extera tua

o **p**lena bona voluntate. **Q** multis miracu

o **l**is fuit declarata ch̄risti natiuitas. **N**ati

o **u**itas ch̄risti p̄m Inno. papā multis mira

o **c**ulis fuit declarata. **M**ā ipsa nocte obscu

o **r**itas noctis versa est in diem. **I**tem cum

o **t**empore natiuitatis ch̄risti ante r post fa

o **l**isset pax in omnibus terris r p̄uincis:

l **u**te hominū cū de monibus p̄liaban tur. vnde. **D**icha el r angeli eius p̄ liabantur cū draco ne. **n** **C**laudā. dñm. de ch̄risti na tiuitate. **l** **E**t di centiū: **G**loria i altissimis deo. **q; licet er^o** glia vbi q; luceat: maxime tamen in excelsis: id est in celo empy reo vbi est omnū sanctorum habitatio. **p** **E**t in ter ra pax homini bus bonę volū tatis. **E**t notanter dicit: pax in terra r non gloria: quia in terra est pax et i ce lo gloria. **A**nnūcia tur autem pax ho minibus bonę vo luntatis: q; regnū dei tātū valet q̄tū habes. **U**nde **R**emigi^o. **S**i em̄ diui tias cacehei non ha bes: si desunt tibi duo minuta vidue

p. 158. b

Romani tēplū pacis pulcherrimū cōstru-
xerūt: et cōsulētes apollinē deū suū q̄ diu
duraret tēplū hoc: respōdit eis: q̄ diu vir-
go nō pariet. Idis auditis dixerūt. Tem-
plū pacē ieternū manet. Impossibile em̄
credebāt q̄ ginē pa-
rere. **¶** In i forib⁹ tē-
pli sc̄derūt. Tem-
plū pacis in eternū
manet: s; ipa nocte
q̄ dgo pepit: tēplū
funditus corruit.
Item s̄m pphetiā
Diere. signū datū
est eis: q̄ oīa idola
conuerēt: q̄ dgo
pareret: et p̄ h̄ sa-
cerdotes idolorū
imaginē d̄gis pue-
rū i gremio baiulā
tē fecerūt: et i sece-
ro loco tēpli ponē-
tes adorauerūt. Itē ex legenda lōbardica
habet: q̄ ipso die natiuitatē ch̄isti statua
Romulī et oīa idola in diuersis locis cor-
ruerūt. Item ipso die tres soles in oriēte
apparuerūt: q̄ paulatim i vnū corp⁹ sola-
re redacti sūt. Itē Inno. papa diē q̄ fōs
n̄q̄ in ipa nocte in liq̄re olei d̄sus ē: et tota
die largissime manauit fluēs vsq; in tybe-
rim: sic Sibylla pphetauerat: q̄ nisi erū-
peret fons olei: nō nasceret saluator. Itē
Inno. papa dicit: q̄ Octauian⁹ impator
cū vniuersū orbē iurisdiciōi romane sub-
iugaret: tantū senatui placuit: vt eū pro
deo colere vellēt. Ad illoz q̄ instāciā Si-
byllā pphetissā cōsuluit: si maior eo aliq̄
nasceret. Cū q̄ i die natali ch̄isti: sibylla i
camera impatoris ordib⁹ institeret: i die
media aure⁹ circū apparuit circa solē: et
in medio circuli dgo pulcherria puez ge-
stās i gremio: tūc hoc cesari oñdit. Admi-
rās autē impator: audiuit vocē dicētē: hec
ē ara celi. Dixitq; ei sibylla: Dic maior re-
tē ipm iō adora. Cū dēq; locū i honore brē
marie d̄ginis dedicauit: q̄ vsq; hodie sc̄ta
maria d̄ ara celi d̄r. Impator igit illi pue-
ro hostias obtulit: et ipse deos suos d̄ cete-
ro colere recusauit. Quic dicto cōcordāt



In dilu-
culo Euāg.
Luc. II. c. q̄
circa princi-
pū
et post apparitio-
nē angelorū faciā
pastoribus.

Pastores loquebantur ad inuicē:
et de verbis et pro-
misiōib⁹ angeli.

Pastores loquebantur ad inuicē: a

ne patre et m̄re. Secundus hō. s. Eua. pdu-
cta fuit ex patre sine matre: et oēs alij ho-
mines ex patre et matre. Restabat autē q̄r-
tus modus: vt quis pduceret ex m̄re si-
ne patre: sic ch̄ist⁹ hodie nat⁹ ē. Et in hac
quarta generatiōe filij oēs in terrā suā. s.
celestē hierusalē per ch̄isti meritū redie-
rāt: sicut in figura de⁹ dixit Abrahā. vnde
Generatiōe autē quarta reuertentur. **¶** Sc̄. 15. c.

Et factū ē cū discessissent an-
geli ab eis. **¶** Dec historia signa-
tur vt s̄. In initiū illi euā. scri-
bit s. Lucas illud euāg. qd̄ ho-
die i nocte ch̄isti lectū ē: et statim post d̄-
ba angeloz laudāriū deū et dicētiū: Gl̄ia
in altissimis deo: et i terra pax hoib⁹ bonē
volūtatē: sequit hoc p̄sens euāgelij. Et
factū ē cū discessissent angeli ab eis i celū:
¶ Pastores loquebantur ad inuicē. **¶** Itē
Ly. Dic describit pastorū deuotio: qz sta-
tim post visōnē illā dimisso grege iuerūt
ad vidēdū natū. factū ē postq̄ angeli dis-
cessissent ab eis. s. pastorib⁹ i celū. i. postq̄
aspectib⁹ pastorū se abstraxerūt ascēdētes
i celū. a **¶** Pastores loquebantur ad inuicē.
scz d̄ ch̄isti natiuitate. Sicut et duo disci-
puli eūtes i emaus de ei⁹ passiōe dicētes.

B Romani tēplū pacis pulcherrimū cōstru-
xerūt: et cōsulētes apollinē deū suū q̄ diu
duraret tēplū hoc: respōdit eis: q̄ diu vir-
go nō pariet. Idis auditis dixerūt. Tem-
plū pacē ieternū manet. Impossibile em̄
credebāt q̄ ginē pa-
rere. **¶** In i forib⁹ tē-
pli sc̄derūt. Tem-
plū pacis in eternū
manet: s; ipa nocte
q̄ dgo pepit: tēplū
funditus corruit.
Item s̄m pphetiā
Diere. signū datū
est eis: q̄ oīa idola
conuerēt: q̄ dgo
pareret: et p̄ h̄ sa-
cerdotes idolorū
imaginē d̄gis pue-
rū i gremio baiulā
tē fecerūt: et i sece-
ro loco tēpli ponē-
tes adorauerūt. Itē ex legenda lōbardica
habet: q̄ ipso die natiuitatē ch̄isti statua
Romulī et oīa idola in diuersis locis cor-
ruerūt. Item ipso die tres soles in oriēte
apparuerūt: q̄ paulatim i vnū corp⁹ sola-
re redacti sūt. Itē Inno. papa diē q̄ fōs
n̄q̄ in ipa nocte in liq̄re olei d̄sus ē: et tota
die largissime manauit fluēs vsq; in tybe-
rim: sic Sibylla pphetauerat: q̄ nisi erū-
peret fons olei: nō nasceret saluator. Itē
Inno. papa dicit: q̄ Octauian⁹ impator
cū vniuersū orbē iurisdiciōi romane sub-
iugaret: tantū senatui placuit: vt eū pro
deo colere vellēt. Ad illoz q̄ instāciā Si-
byllā pphetissā cōsuluit: si maior eo aliq̄
nasceret. Cū q̄ i die natali ch̄isti: sibylla i
camera impatoris ordib⁹ institeret: i die
media aure⁹ circū apparuit circa solē: et
in medio circuli dgo pulcherria puez ge-
stās i gremio: tūc hoc cesari oñdit. Admi-
rās autē impator: audiuit vocē dicētē: hec
ē ara celi. Dixitq; ei sibylla: Dic maior re-
tē ipm iō adora. Cū dēq; locū i honore brē
marie d̄ginis dedicauit: q̄ vsq; hodie sc̄ta
maria d̄ ara celi d̄r. Impator igit illi pue-
ro hostias obtulit: et ipse deos suos d̄ cete-
ro colere recusauit. Quic dicto cōcordāt

D

Sc̄. 15. c.
Postilla

In diluculo Euangelium

Ea **C**Transea. vsqz beth. z vide. hoc
yer. i. puez natu p verba angeli nobis si
gnificatu. **b** **C**Qd fecit do. z ostē. no-
bis. s. p. angelū. **c** **C**Et ve. festi. **L**y. et
desiderio vidēdi chulū. vt z citi rediret

vtiqz fm q dicit Hiero. in sermōe de as-
sumptōe brē marie d'ginis. **I**pa post ascē-
sionē filij sui remāsit ad tps i terr. cū apo-
stol: vt eos pleni' instrueret de vbo icarna-
to: de q pleni' erat edocta p spm sc̄m. Et

ad gregez que sine
custodia dimiserat
d **C**Et iue. ma.
z io. z isan. i. chu-
stā. **e** **C**Post. i. h̄
se. sic angel' eis di-
xerat. **f** **C**Uiden-
tes aut co. de x̄.
qd di. erat il. de
pue. hoc. qz nō so-
lū fuerat illuminati
exteri' s; etiā interi'
de cognitiōe d'br: z
sic p cognitiōez hu-
māitatē venerat ad
cognitiōē deitatz
nec sunt scādalicati
de tanta paupate:
sed pamp' in fide
roborati sūt. **E**t eg-
perūt p̄dicare mar-
rie z ioseph/ z cum-
cis astantibus illā
quā viderant clari-
tate: et q audierat
āgelico/ bymnos.

^{s dicentes}
a **T**ranseamus vsqz bethleē: z vi-
^{s diuina. s visibile}
deam' hoc verbū qd factū ē: qd
^{s opatione sp̄s sancti. s carne vestitū.}
b fecit dñs z dñdit nobis. **E**t vēne-
^{s velociter} ^{s in diuerso.}
d rūt festinātes z iuenerūt mariā z
^{s sicut angelus p̄dixerat.}
e ioseph z infantē p̄ditū i p̄sepio.
f **U**idētes aut cognouerūt de ver-
^{s signū illud}
bo quod dictū erat illis d' puero
^{s angeli} ^{s ab angelo} ^{s infante.}

oia familiari' vide-
rat/ et tractauerat
vniuersa. pter qd
meli' expmre po-
terat: qz qd melius
nouim' / z pferim'
k **C**Et reuer. sūt
pastro. s. ad grege
suū. **l** **C**Blificā. s.
corde. **m** **C**Et la-
s. ore. **n** **C**Deū.
de bñficio totimū
do collato gnālē/
z eis oñō sp̄salē.
o **C**In oib' zē.
s. ab āgel. p **C**Et
vide. s. p̄ijs ocul
suis. **q** **C**Sicut
dictum est ad il-
los. s. per angelū:
qz annunciat eīs
natiuitatē christi.

S hoc: z omnes qui audierat mira-
ti sunt de his que dicta erāt a pa-
storib' ad ipsos. **M**aria aut cō-
seruabat oia verba hęc pferens
in corde suo. **E**t reuersi sūt pasto-
res glōrificātes et laudātes dñm
in omnib' q audierant et vide-
rant: sicut dictum est ad illos.
In missa diei Euā. Jo. i. i p̄n.
In principio

^{s de visione angelica z enūciatione.}
b storib' ad ipsos. **M**aria aut cō-
^{s a pastorib' dicta. s. i. aduertit}
seruabat oia verba hęc pferens
<sup>prudēter scripturas que de christi natiuitate pro-
phetabant.</sup>
in corde suo. **E**t reuersi sūt pasto-
^{s ad grege. s gloriā z laudē deo dederūt.}
res glōrificātes et laudātes dñm
^{s ab angelo.} ^{s de puero}
in omnib' q audierant et vide-
^{s signum datum est.}
rant: sicut dictum est ad illos.
CIn missa diei Euā. Jo. i. i p̄n.
^{s in patre.}
In principio

In prin.
erat ver.
Joanis. i.
Iho. Jo.
annes euāgelista p
p̄tēplationē ceterz
euāgelistis ali' ele-
uat' dñs p̄ncipalr
circa d'bi diuinita-
tē: cū ali' p̄ncipalr
describūt ei' h̄iani-
tatē. **E**t p̄mo oñdit
d'bi excellētiā/ pue-
p̄sistit in seipō di-
r **C**In principio
erat x̄. vñ Aug'.
In patre erat fili':
vñ i eternitate erat
filius: vel in patre
filius eiusdem sub-
s **C**Et verbum erat
stantē cum eo. **s** **C**Et verbum erat
apud deū. i. cogernū et coequalē ipsi.

l **C**ose. i. cor. suō. **L**yra. Illa collatio
erat marie valde delectabil' et toti ecclēie

stantē cum eo. **s** **C**Et verbum erat
apud deū. i. cogernū et coequalē ipsi.

A a **C**oia p ipsu facta sut. Tho. oia vi
sibilia z invisibilia / spiritualia et corpalia.
b **E**t sine ipso factu est nihil. **Bor.**
Ma pater sine verbo nihil facit. vnde di-
cit. **E**t sine ipso. suple verbo omnia fa-

gelum meum ante faciem tuam: qui pre-
parabit viam tua ante te. **F**uit homo
missus a deo. scz ad baptizandum z ad
predicandum: vnde ea que loquitur non
loquitur a seipso / sed ex deo qui cum mi-

Jo. ii. c.
Sic exponit sm bi-
larium. **e** **E**t vi-
ta erat lux homi-
nu. scz qz homies
illuminat / z videre



apud deū: z
de^o erat ver-
bū: hoc erat
in principio
apud deū: z
Omnia per

et ideo verba
eius sunt recipien-
da quasi verba dei.
Cui nomen
erat **Joannes**.
Thomas dicit. **J**o-
annes interpreta-
tur in q est gratia:
et ideo cōpetebat
sibi hoc nomen: qz
in ipso maxime gra-
tia diuina abunda-
uit. **U**nde dicitur:
Spiritus sancto re-
plebitur adhuc ex
vtero matris sue.
Hic venit in
testimonium vt
testimoniu per-
hiberet de lumi-
ne. id est de **J**esu
christo nato de vir-
gine: sicut radius
nascitur a sole sine
aliqua eius corru-
ptione vel diminu-
tione. **O**fficium em
ei^o fuit testificari d
christo: q est lux ve-
ra: vt eius testimo-
nio illustret: et sic
omnes in ipsum cre-
deret: z hoc est qd
sequitur. **E**t
omnes crederet. **I**n
christu. **M** **E**t
illu. scz **ioannē**.
M **E**t **h**o erat ille
lux. sed erat tm te-
stis illius luminis.
Vn se q: **O** **S**ed
vt testimoniu p-
hibe. de lumie.
id ē incarnata diu-

facit. **U**n: Signa-
tum est sup nos lu-
me vultus tui dñe.
Un **Aug^o**. **S**icut
em nō videt oculi
nisi a luce corpora-
li illuminet: sic nō
videt intellect^o ni-
si a lumine spiritu-
ali illuminetur.
Et lux in te-
nebris lucet. scz
cum peccatores fa-
cit vera intelligere

ipsum facta sunt: et sine ipso fa-
ctum est nihil. Quod factum est
in ipso vitā erat: z vitā erat lux ho-
minum: z lux in tenebris lucet: et

tenebre eam non comprehendē-
rūt. Fuit homo missus a deo: cui
nōmē erat ioānes. Hic venit in
testimoniu vt testimoniu perhi-
beret de lumine: vt omnes crede-
rent p̄ illum. Nōn erat ille lux:
sed vt testimoniu p̄hiberet de lu-

ipsum facta sunt: et sine ipso fa-
ctum est nihil. Quod factum est
in ipso vitā erat: z vitā erat lux ho-
minum: z lux in tenebris lucet: et
tenebre eam non comprehendē-
rūt. Fuit homo missus a deo: cui
nōmē erat ioānes. Hic venit in
testimoniu vt testimoniu perhi-
beret de lumine: vt omnes crede-
rent p̄ illum. Nōn erat ille lux:
sed vt testimoniu p̄hiberet de lu-

Et lux in te-
nebris lucet. scz
cum peccatores fa-
cit vera intelligere
Et tenebre
eā non compre-
henderunt. id est
infidelitatis tene-
bris obtenebrati
ipsum non cognos-
cunt. b **F**uit
homo missus a
deo. **H**ic poni-
tur commendatio
p̄cursoris **J**oan-
nis baptiste / dicens:
Ecce ego mitto an-

Et lux in te-
nebris lucet. scz
cum peccatores fa-
cit vera intelligere
Et tenebre
eā non compre-
henderunt. id est
infidelitatis tene-
bris obtenebrati
ipsum non cognos-
cunt. b **F**uit
homo missus a
deo. **H**ic poni-
tur commendatio
p̄cursoris **J**oan-
nis baptiste / dicens:
Ecce ego mitto an-

Ecce ego mitto an-

In Omnia diei

Enitate. a **E**rat lux vera. i. naturalis fons totius luminis per essentiam. b **Q**ue illuminat omnem hominem. y. i. hunc mundum. **L**y. qm est in se: qz si aliq non sit illuminatus: hoc est: q se subtrahit ab influentia huius lucis. **I**n Chryso.

Parat est illuminare: sed non omnes illuminat: qz claudit viam luminis. **E**xemplum de ceco existente in sole. c **I**n mundo erat. per presentiam divinitatis: qz non est locus ubi non est deus. d **E**t mundus per ipsum factus est: et mundus eius non cognovit. i. peccatores mundaliiter viuentes. e **I**n propria venit. i. in mundum qui suus est: ut prope ab eo factus. **B**eda. **I**n mundo erat per divinitatem: in mundum venit per incarnationem. **V**enire quippe vel abire est humanitatis: et manere divinitatis. **I**n sensus est: venit. i. visibilis apparuit per incarnationem. f **E**t sui eius non receperunt. i. iudei: qui dicunt sui: qz per carnem erat ex eorum semine: qz de semine David: qui erat rex israel usque in sempiternum: per illud: Elegit te dominus in partem peculiararem. **E**t sui. i. iudei. **E**um. i. conditoris sui. **N**on receperunt. i. per fidem: quia pauci de iudeis comparative crediderunt christo. unde. filios enutrivit et exaltauit: ipsi autem spreverunt me. **Q**uot autem. **B**or. siue iudeus: siue gentilis: siue nobilis: siue ignobilis: siue femina: siue masculus: siue puer: siue senex. **R**eceperunt eum. per fidem credendo. **D**edit eis potestatem filios dei fieri. per regenerationem baptismi: qui non datur nisi prostentibus fide christi per se si sunt adulti: vel per alium si sunt parvuli: et in hoc notatur magna charitas dei: unde videte qualem charitatem dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et simus. **E**t in super magna utilitas hominis. unde apostolus: Si filij et heredes: heredes quidem dei: coheredes autem christi. **S**ed posset queri: quibus data fuit hec potestas? **R**edcirco subdit. **H**is qui credunt in nomine eius. quasi dicat: his qui credunt christum esse verum deum et verum hominem. **E**t ista data est potestas quod sunt filij dei. **Q**uare autem ista generatio spiritualiter differat a carnali generatione: ostendit evangelista dicens: **Q**ui non ex sanguinebus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. **E**t verbum caro factum est: et habitavit in nobis: et vidimus quasi dei. **H**is sunt filij dei: non qui generantur ex commixtione sanguinis viri et femine: concupiscentia utriusque movente actu generationis: sed per gratiam adoptionis in baptismo. unde: **Q**uod natum est ex carne: caro est: et quod natum est ex spiritu: spiritus est. **E**t verbum caro factum est. i. deus homo factus est. id est inter nos homines. **E**t vidimus gloriam eius. scilicet in miraculis: sicut est significatio mortui: illuminatio cecorum: et sic de alijs. **E**t etiam viderunt quod creature obediebant ei ad nutum suum sicut domino et creatori. **U**nde homines in nave existentes cum apostolis quando orta est magna tempestas:

tur nisi prostentibus fide christi per se si sunt adulti: vel per alium si sunt parvuli: et in hoc notatur magna charitas dei: unde videte qualem charitatem dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et simus. **E**t in super magna utilitas hominis. unde apostolus: Si filij et heredes: heredes quidem dei: coheredes autem christi. **S**ed posset queri: quibus data fuit hec potestas? **R**edcirco subdit. **H**is qui credunt in nomine eius. quasi dicat: his qui credunt christum esse verum deum et verum hominem. **E**t ista data est potestas quod sunt filij dei. **Q**uare autem ista generatio spiritualiter differat a carnali generatione: ostendit evangelista dicens: **Q**ui non ex sanguinebus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. **E**t verbum caro factum est: et habitavit in nobis: et vidimus quasi dei. **H**is sunt filij dei: non qui generantur ex commixtione sanguinis viri et femine: concupiscentia utriusque movente actu generationis: sed per gratiam adoptionis in baptismo. unde: **Q**uod natum est ex carne: caro est: et quod natum est ex spiritu: spiritus est. **E**t verbum caro factum est. i. deus homo factus est. id est inter nos homines. **E**t vidimus gloriam eius. scilicet in miraculis: sicut est significatio mortui: illuminatio cecorum: et sic de alijs. **E**t etiam viderunt quod creature obediebant ei ad nutum suum sicut domino et creatori. **U**nde homines in nave existentes cum apostolis quando orta est magna tempestas:

Deu. 26. b

Esa. 1. a.

6

1. Jo. 1.

Rom. 7.

1. b

30. 1. a.

A dixerunt: Qualis est hic: qz venti et mare
obediunt ei. Sed posset queri: qualē glo-
ria? Respondit euāgelista. a **G**loriā
quasi vnigeniti a patre. Non sicut vi-
dimus gloriā aliorū. ppbetarū et sancto-
rū: sed talem z tan-

post natiuitatē christi. Et in hoc euange-
lio ponitur parentū christi admiratio/di-
cens: **E**rat ioseph, qui erat pat̄ pu-
tatiuus christi. **A**nde: Et ipse iesus erat
incipiēs quasi annoz triginta: vt putaba-

<sup>s miracula z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.</sup>
a **M**us gloriā ei: gloriā quasi vni-
^{s s procedentis. s s vidimus eū.}
b **G**eniti a p̄re: plēnū grā z veritatē.

Dñica infra octa. natiuita. dñi.
Luce. II. e. quasi in fine.



Nil
^{s presentationis.}
lote m-
pore. **E**rat d
ioseph z mā e
ria mater ie-
^{s. i. mirati sunt.}
su mirantēs f
^{s verbis.}
sup his q̄ di

^{s a sanctis p̄sonis. s puero. s fener.}
cebāt d illo. **E**t bñ dixit ill' symeō s
z dixit ad mariā matrē ei'. **E**cce b
^{s datus. s puer. s editionem non credentium. s saluationē credentū.}

pōsit' ē hic in rūnā z i resurrectio
^{s s dat' est i signū recōaliatōis.}
nē mltoz i isrl' z i signūz cū p̄tra-
^{s a iudeis z impijs. s tuam animā que ipsius christi anima est per coniunctionem dilectōis et voluntatis conformationem.}

dicef. **E**t tuā ipsi' aiām p̄trā s̄bit o

rectionē d̄tutū. m **E**t i signū. **L**y. s. se-
deris int̄ hoies z deū. n **C**ui cōtra-
dicef. a sacerdotib' z legisperitis z pha-
riseis z multis alijs: q̄ negauēf eū eē vez
messiā z mediatorē dei z hoim. o **E**t
tuā ipsi' aiām p̄trā s̄bit gla. i. dolor
dñice passionis. Non em potuit videre fi-
lium suū crucifigi sine affectu doloris ma-

Bat. 8. d.

A miranda z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.

Dñica infra octa. natiuita. dñi.
Luce. II. e. quasi in fine.

A dixerunt: Qualis est hic: qz venti et mare
obediunt ei. Sed posset queri: qualē glo-
ria? Respondit euāgelista. a **G**loriā
quasi vnigeniti a patre. Non sicut vi-
dimus gloriā aliorū. ppbetarū et sancto-
rū: sed talem z tan-

Bat. 8. d.

A miranda z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.

Dñica infra octa. natiuita. dñi.
Luce. II. e. quasi in fine.

A dixerunt: Qualis est hic: qz venti et mare
obediunt ei. Sed posset queri: qualē glo-
ria? Respondit euāgelista. a **G**loriā
quasi vnigeniti a patre. Non sicut vi-
dimus gloriā aliorū. ppbetarū et sancto-
rū: sed talem z tan-

Bat. 8. d.

A miranda z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.

Dñica infra octa. natiuita. dñi.
Luce. II. e. quasi in fine.

A dixerunt: Qualis est hic: qz venti et mare
obediunt ei. Sed posset queri: qualē glo-
ria? Respondit euāgelista. a **G**loriā
quasi vnigeniti a patre. Non sicut vi-
dimus gloriā aliorū. ppbetarū et sancto-
rū: sed talem z tan-

Bat. 8. d.

A miranda z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.

Dñica infra octa. natiuita. dñi.
Luce. II. e. quasi in fine.

A dixerunt: Qualis est hic: qz venti et mare
obediunt ei. Sed posset queri: qualē glo-
ria? Respondit euāgelista. a **G**loriā
quasi vnigeniti a patre. Non sicut vi-
dimus gloriā aliorū. ppbetarū et sancto-
rū: sed talem z tan-

Bat. 8. d.

A miranda z stutes actrafigurationē. s gloriā
s excedentē omnē creaturam. s natural' filij.

Dñica infra octa. Natiuitatis dñi

E terni. Damascenus. Dolores quos aufu-
 git maria paries: hos tpe passiois christi
 sustinuit. Ex his patet qd maius fuit mar-
 tyriū beate virginis q̄ aliorū sanctorum.
An̄ Hiero. de assumptione beate marie
 virginis dicit: qd qz
 in parte impassibi-
 li passa est: plus q̄
 martyr fuit: qz aliū
 martyres passi sūt
 in corpore: ista in cor-
 de. **A** **U**t reue-
 lent ex mul. cor.
 .i. ex multoz cordi-
 bus. **C** **C**ogita-
 tiones. q̄ pius oc-
 cultabant. **M**ā tpe
 passiois christi pa-
 tuit malicia sacer-
 dotū/odiū iudeoz/
 duricia ppli/incon-
 stātia pilati/auari-
 cia iude/puillani-
 mitas petri et alio-
 rā aplo et p̄stācia
 fidei in maria d̄gu-
 ne. Licet brā virgo
 ex passione filij ma-
 rime afflicta fuerit
 tū in fide immobilis
 et firmā f̄terit. Alij
 aut apli et discipu-
 li q̄ntilibet solidi:
 dicunt dubitasse: et
 circa hāc fidem cu-
 ctuationē diuersa-
 rū cogitationū ha-
 buisse: vsqz dum vi-
 derunt ipm a mor-
 tuis resurrexisse.
Et erat āna
 pphetissa. qz do-
 nū p̄bens habuit. **D** **F**ilia phanuel
 de tribu aser. **S**oz. q̄ fuit p̄riarcha: et in
 nūero. xij. p̄riarchaz octauo. Et sic comē-
 dat scā āna a gener. nobilitate. **E**t hęc
 scz āna. **F** **P**rocellerat i dieb' mul-
 tis: et vixerat cū viro suo ānis septē
 scz nō diuidendo carnem suā cum alio. vñ

Erūt duo i carne vna. **G** **A** virginita-
 te sua. qz vsqz ad matrimonij d̄ginitatē
 suā seruauit. **H** **E**t hęc vidua erat
 vsqz ad ānos octogintaquattuor. **I** **D**ic
 comēdat qd tam longo tēpore in vidui-
 tate p̄mansit: et q̄
 uis iuuenis fuit q̄
 vir su' obiit: tamen
 aliū virū nō duxit.
Que nō dis-
 cedebat de tem-
 plo. **L**y. non q̄ ibi
 semper esset: s̄z fre-
 quēter. Sic in con-
 guo tēpore sollici-
 te frequentanti ec-
 clesiaz dicit comū-
 ni mō loquendi: ta-
 lis semp est in eccle-
 sia. **K** **F**eunus
 quibus inuentus
 carnis reprimitur.
Et obsecrati-
 onibus. .i. sacris
 orationib' quibus
 mens in deum ele-
 uatur. **M** **S**er-
 uens nō. ac die
 .i. valde frequēter.
Et hęc ipsa
 hora. sup̄ue. scz
 die purificationis
 marie. **L**y. Non a
 casu vel a dispositi-
 one hūana: s̄z sp̄s
 sc̄i reuelatione: si-
 cut dictū ē. de Sy-
 meone. **O** **C**on-
 fitebat dño. scz
 gratias agens deo
 de tanto beneficio.
Et loque. **D**
 illo oib' q̄ expectabāt redēptioz is-
 .i. ppli israelitici: annūcians eis natū esse
 saluatore mundi. **Q** **E**t vt p̄fecerunt
 oia fm legē dñi. scz maria et ioseph: scz
 nihil obmittentes: Quis non tenerentur.
R **R**euerſi sūt i ga. in ciuitate suaz
 naga. **D**uer aut cre. .i. i corpe fm q̄ hō

a gladi: vt reuelē ex mit cordib'
et illud factū est tpe passiois
sive sint fideles sive infideles.
b cogitationes. Et erat āna p̄phissa
et p̄mane.
c filiā phanuel d̄ tribu aser. **H**ęc p
erat prouecte. i. longue etatis.
f cēsserat in dieb' multis: et vixerat
id est virgo venit in matrimo-
num: et mansit in eodē sex. tem. annis.
g cū viro suo ānis septē ā virgini-
Anna.
tate sua: et hęc vidua erat vsqz ad **b**
in quibus notatur eius continētia
annos octogintaquattuor: que
saltem quādo poterat adesse.
non discedebat de templo: i. ierū
et orationibus
nijs et obsecrationib' seruēs nō
id est semp eo q̄ erat in gratia.
cte ac die. Et hęc ipsa hora sup
laudes et gr̄atias dedit deo.
uenies cōfitebat dño: et loque
de christo vere iā aduenisse in carnem.
batur de illo omnib' qui expecta
qui accipiebant hanc consolationem.
bant redemptionem israel. Et ut q
impleuerunt.
perfecerunt omnia fm legem do
iterum abierant.
mini: reuersi sunt in galileam ci

A Et confortabatur argumto robois quo ad corpus. **B** Plenus sapientia, quia in eo sunt omnes thesauri sapientie, et scientie absconditi. **C** Et gratia dei erat in illo. *Zyra. Quia tota pietas*

sputum/flagellatum et coronatus: vaden/tem ad locum passionis et mortis sue festinater. Tertio quando vidit eum erui nudum: et super crucem clavis affigi. Quarto/quando vidit eum in cruce eleuari: et a sacerdotibus iudeorum et ab alijs pretereuntibus ei conuitia inferri/dicentes: Hab q destruis templum dei: et i triduo reedificas illud. Alios saluos fecit: seipm no pot saluu facere: si filius dei e: descendet nuc de cruce. Quinto/qn audiuit eum petere bibere: et non potuit habere hauritum aquę: sed datum fuit sibi vinu felle mixtum. Sexto/qn vidit eum p maximo dolore lacrymantem et dicente: Deus meus: vt quid me dereliquisti. Septimo/qn p magna pna clamans

¶ Iesus.
uitatem sua naçareth. **P**uer autem *¶ corpore.* crescebat et *¶ spiritu.* confortabatur plenus sapientia: et gratia dei erat in illo.

In octaua natiuitatis dñi euangelium. *Luce. ii. c. quasi in medio.*



In illo tempore. *¶ Post octaua.* consummati sunt dies octo.

in cruce voce magna emisit spm. *¶ Octauo/qn post eius mortem vidit cor eius lancea perforari. Nono/qn corpus eius est depositu de cruce: tuc Iesum christu filiu suu in brachia sua suscepit: et osculata est omnia vulnera eius.*

Doctus consummati sunt dies octo. *¶ Postilla* *¶ Quod die hoc euangelii factu sit: audit: quia die octauo a natiuitate Christi. An initiu illius euangelij scribit scriptor Lucas: q reuersi sunt pastores. s. postq inuenerunt Mariam et Ioseph et infantem positu in presepio/glorificantes et laudantes deu in omnibus q audierat et viderat: sicut dictu est ad illos. Et tuc statim sequit illud euangelii. ¶ Postq consummati sunt dies octo. Hor. Modernu euā. e breuissimu*

Gladus Se meos no nics graui suu animam Ware

mar. 27. e

Bar. 15. e

Ibidem

Lu. 27. s Joā. 19. s

Postilla

In octa. Natiuita. domini

E in littera sed pfundissimū in sentētia. Eōi noie z vocabulo vocat festiuitas ista nouus annus: z merito: qz christus nouus hō ppter nos factus: nouū sanguinē sua puericia hodie incepit cōfūdere: qñ hodie circū

cipientis. Ideo dicit. Videte ne q̄s desite gre dei zc. Circa hoc euāgelij vbi dicit: Vocatū est nomē eius iesus. Notadū qz papa Joannes. xxiij. statuit: vt quicūqz in missa quādo nomen iesus nominat: genit

qz hodie recolim^o tria festa: q̄ tāgunt in euāg. hōd. Pri^o mo octaua natiuitatis christi: et h̄ exp̄ m̄i^o notatē cū dicit: Postq̄z p̄summati sunt dies octo. s. a natiuitate christi cōputādo. Secūdo circūcisionē christi cū dicit: **U**t circū. puer. Sic em̄ p̄ceptū fuerat i lege. Infās octo dierū circūcidet in vobis. Et mascul^o cuius sp̄ritū caro circūcisa non fuerit: peribit de pplis suis: qz pactū meū irritū fecit. Et i nouo testa. baptizamur loco circūcisionis. **U**n̄ christ^o dicit i no. testa. Nisi q̄s renat^o fuerit ex aq̄ z sp̄sctō: nō pōt introire in regnū dei. **U**n̄ Beda sup p̄ns euāgē. Illud qd nūc facit baptis^o: hoc tunc fecit circūcisio. Tertio salutariferi nois impositionē: cū dicit. **V**ocatū est nomē ei^o iesus: qd vocatū est ab an. prius q̄ in vtero: scz virginis. **C** Locipere^o. vñ. **V**ocabis nomen ei^o iesū. Sic angelus dixit ad ioseph. **V**ocabis nomē eius iesū: ipse em̄ saluū faciet pplm̄ suū a pctis eoz. **Q**uerit: si iesus ē saluator: q̄re tūc nō oēs homines saluant^o? **R**idēt: qz hoc nō accidit ex pte iesu: sed culpa ips^o hois. **E**xemplū ist^o ponit d̄s sic. **S**i q̄s ad ostiū vni^o pulset z nō ingrediat: hoc nō est ex culpa pulantis sed apientis. **S**ic si iesus ad ostiū cordis pulset: z si nō ingredit: nō ē dei intrare volētis: sed hois aditū p̄hibēt. vñ. **E**go sto ad ostiū z pulso zc. **U**n̄ san. **V**istra illuminat: nō est culpa solis: s; hois fenestrā nō aperietis. **T**ertū exemplū ponit Anselm^o: **S**i em̄ porrigo tibi pomū: z tu nō accipis: qz tu nō habes pomū: nō est culpa mei dantis: sed tui nō ac

scdm legem.
Vt circūcidere^o puer vocatū ē nō

me ei^o iesus. **Q**d vocatū ē ab an. gelo prius q̄ i vtero concipere^o.

In Epiphania dñi Euāgelium Matthēi. ii. a. in principio.

Sc̄. 17. b.

Jo. 3. a.

2. u. 2. a.

Ibid. 1. b.

Apo. 3. b.

Augustinū in sermone de kalēdis Ianuarij. Pagani olim maximū habuerūt festum in kalēdis Ianuarij. **M**ā Janū crederūt quēdā deū esse. z duas facies ei figurabāt. **U**nā a parte ante: in signū futuri anni. Et aliā a parte post: in signū p̄teriti anni. **U**n̄ z quidā sexus veltes suas mutauerūt: aliū faciem: aliū pecudum vestes induerūt: aliū cārica luxuriosa cecinerūt: aliū auguria seruabāt: aliū mensas nocte parabāt: credentes: satietatē venturā fructuū: aliū scenas. i. iocalia tradiderunt amicis hodie primo mane: in signū boni anni: quē omnia pro christo dimittere debemus: z similia circa ecclesias z dei cultum compleere debemus.

Ubi est qui nat^o est rex iudeorū: vidimus em̄ stellā ei^o in oriente zc. **M**atthēi. ii. **U**n̄ initiū illius euāgelij scribit be. **M**atthēi^o in p̄cedēti ca. qz cū eēt de sp̄sctō: ta mater iesu **M**aria ioseph: añq̄ cōueniret inuēta est in vtero habēs de sp̄sctō. **I**oseph aut^o vir eius cū esset iustus: z nollet eā traducere: voluit occulte eā dimittere. **H**ec aut^o eo cogitāte: angel^o dñi in somno apparuit ei. di. **I**oseph fili **D**avid: noli timere accipe **M**ariā coniugē tuā: qd em̄ in ea natū est: de sp̄sctō est. **N**arriet aut^o filiū: et vocabis nomē eius iesū: ipse em̄ saluū faciet pplm̄ suū a pctis eoz. **T**ūc postmodū sequit^o euāg. hodiernū.

A ret. a **Et intrates domum**. i. diuerso
ritu vbi puer natus fuerat. **b** **Inuene**
rut pueru cu maria matre eius. pie
credidit cu beata virgo ante diuersoru eq/
tatum magnuz vidisset: recepit pueru de

magna humilitas: et in hoc repreheditur
superbia illoru christianoz: qui no flectit
genua sua in eleuatiōe corporis christi in
missa. De anima: quia adorauerunt euz: in
quo notatur eorum fides. De substantia te

ptepio sup gremiu
z in brachia sua: vt
sic se matrem pue/
ri ostēderet. Raba
nus. Diuino autēz
nutu factum est: q
abiret ioseph: ne a/
liqua occasio male
suspitiōis daretur
gētib. **c** **Et p**
identes adora
uerūt euz. **L**yra.
et quo patet q. co/
gnouit ipseus di/
uinitatē p diuinam
reuelatiōē. Cum
em videret pueruz
pānis vilibus inuo/
lutū i gremio pau/
peris matris post/
tū: nullum regiē di/
gnitatis hūangha/
bentē signū: nō ve/
risimile est q tales
reuerētiā ei exhibu

erat puer. Tidentes autē stellam

gausi sūt gaudio magno valde

Et intrates domum: inuenerunt

puerū cum maria matre eius. Et

pcidentes adorauerūt eum. Et

apertis thesauris suis: obtulerūt ei

munera aurū thus/ z myrrham:

Et respōsō accepto in somno/ nē

redirent ad herodē: per aliā viāz

reueri sunt in regionem suam.

s. s. intus. s. magi
s. valde magna leticia.
s. descenderunt diomedarios
s. iesum granosum.
s. prostrauerunt se: et
s. latra oratione.
s. post q aperuissent thesauros.
s. puero.
s. regta. s. regta. s. deo.
s. mortali homini.
s. post q accepissent responsum ab angelo.
s. qui parauerat eis insidias.
s. i. puincia vel regnū aut patriā.

porali: qz ei mune/
ra obtulerūt. Plus
enim nō habet ho/
mo nisi corpus ani/
maz z temporalia.
Seqt: **e** **Et re**
sponso accepto.
scilicet per angelū.
f **Et re**
dirent
ad herodē: p ali
am viāz reueri
sunt in regionēz
suā. **L**y. scz pacto
obsequio descēde/
rūt ad mare: et ta/
mē p nauem trans/
fretantes abierunt
in tharsim. Qd co/
gnoscens herodes
irāt: postea naues
tharsensū incēdit:
vñ q fuit prophe/
tātū per dauid. **In** **Dō. 47. b**
spū vehemēti cōte/
res naues tharsis.

D **U**n circa h̄sens euāgelii vbi dicitur: **In**
diebus herodis regis. **H**ic querit qre nō
dixit: in diebus octauiani celsaris. **R**espō/
sio. **E**uāgelista hoc dixit: vt videat imple
ta pphetia iacob vbi habet: **N**ō auferet
sceptrum de iuda/ z dux de femore ei: do
nec veniat qui mittēdus est. **S**z is ablatū
erat sceptrum de iuda: quia iste herodes
erat alienigena: z erat primus rex iudeo/
rum: z sic euāgelista probat christum ve
nisse ex triplici pphetia iacob: qui pro
phetauerat tēpus christi: vt is dicitur est.
Et ex pphetia **D**ichee: q pphetauit de lo
co: vt patet h̄in euāgelio. **E**t tu bethleem
terra iuda rē. **E**t pphetia **B**alaā: q ppe/
tauit de ortu stelle: vt patet in libro **N**ūe.
Oriet stella ex iacob. **M**anifestum est er
go christum natum esse: cum oēs iste tres
prophetie vno tempore sunt implete.

L
D
Dō. 47. b
Du. 2. 4. 6.
m. 5.

B **U**n circa h̄sens euāgelii vbi dicitur: **In**
diebus herodis regis. **H**ic querit qre nō
dixit: in diebus octauiani celsaris. **R**espō/
sio. **E**uāgelista hoc dixit: vt videat imple
ta pphetia iacob vbi habet: **N**ō auferet
sceptrum de iuda/ z dux de femore ei: do
nec veniat qui mittēdus est. **S**z is ablatū
erat sceptrum de iuda: quia iste herodes
erat alienigena: z erat primus rex iudeo/
rum: z sic euāgelista probat christum ve
nisse ex triplici pphetia iacob: qui pro
phetauerat tēpus christi: vt is dicitur est.
Et ex pphetia **D**ichee: q pphetauit de lo
co: vt patet h̄in euāgelio. **E**t tu bethleem
terra iuda rē. **E**t pphetia **B**alaā: q ppe/
tauit de ortu stelle: vt patet in libro **N**ūe.
Oriet stella ex iacob. **M**anifestum est er
go christum natum esse: cum oēs iste tres
prophetie vno tempore sunt implete.

A die qua redierunt de hierusalē a **Et** q̄ rebāt eū. s. sēda die. **b** **Inter** cognā. r̄ notos: r̄ nō inue. eū: regressi sunt. tertia die. **c** **In** hieru. red. eū. r̄ fa. est post triduū iuene. illū i templo.

eū virga nō mouet: r̄ aiām eius de infer/ no liberabis. **M**otādū q̄ nūq̄ legit i eua/ gellis ioseph iesu locutū fuisse: sed h̄ sem/ per marię virgini dimittebat: q̄ ad ipsam tanq̄ ad verā matrē pertinebat. **I**te h̄c

E

Mō in foro neq̄ in ludo sicut puericia tā solet inueniri: s̄ in tēplo vbi dom̄ orōnis ē. **d** **Se** dentē in medio doctorū audietē illos r̄ interrogā. tē eos. **l** y. vt melius posset oēs au. dire r̄ meli⁹ cū eis cōferre. **H**oc ē enī sapiētis: p̄mo audi. re: r̄ postea interro. gare. **e** **Stu**pe bāt aut̄ oēs qui eū audie. i. valde mirabāt. **f** **Su** per p̄y. r̄ respō. el. q̄ als inauditū fuerat q̄ puer talis gratis tā sapiēter loqueret. **g** **Et** videntes. s̄z ma. ria r̄ ioseph eum in medio doctorū. **h** **Ad**mira. sūt r̄ dixit mater ei⁹ ad eum: **S**ili qd̄ fecisti nobis sic: **E**cce pater tuus s̄z putatiuus r̄ nu. trit⁹. **i** **Et** ego dolentes quere. bam⁹ te. **h**ic in. struuntur parētēs qualiter se in corre. ctione debeant ha. bere ad filios: vt cō. tumeliosos r̄ male. dicis d̄bis nō cōturbēt pueros suos. **L**oz ripiēdi enī sunt primo cū benignitate: r̄ si nō iuuat: tūc cū virga aspa. vñ: **N**oli sub. trahere puero disciplina: si enī p̄usseris

Et querebāt eū inf̄ cognatos r̄ no. tos. **Et** nō inueniētes regressi sūt i hierusalē requirētes eū. **Et** factū ē post triduū: iuenerūt illū i tēplo

sed eū in medio doctorū audie. tē illos r̄ interrogantē eos. **Stu**pe bāt aut̄ oēs q̄ eū audiebāt sup̄

prudētia r̄ respōsis ei⁹. **Et** vidē. tes admirati sunt. **Et** dixit mater

ei⁹ ad eū: **F**ili qd̄ fecisti nobis sic: **E**cce pater tu⁹ r̄ ego dolentes q̄

rebam⁹ te. **Et** ait ad illos: **Q**uid est q̄ me querebatis: nesciebat⁹ q̄

in his q̄ p̄ris mei sunt op̄rtet me esse. **Et** ipi nō intellexerūt verbū

quod locutus est ad illos: **Et** de. scēdit cū eis: r̄ venit i naçareth: et

^{s̄} amicos r̄ vichos: ^{s̄} s̄z inter notos. ^{s̄} reuersi. ^{s̄} id est tertia die. ^{s̄} inter doctores cum alijs pueris q̄ cōsueverunt audire doctores disputantes de aduentu messie. ^{s̄} prudenter de aduentu christi. ^{s̄} ad interrogata. ^{s̄} interrogatiōis. ^{s̄} q̄ fiducialiter cū eo loquebat⁹: r̄ cui dolo: intum⁹ in corde residebat. ^{s̄} remanēdo nō bis abentibus. ^{s̄} videte r̄ ioseph habuit dolorē ibi. ^{s̄} puerul⁹ iesus. ^{s̄} apud cōsanguineos. ^{s̄} s̄z q̄ ibi nō inueniar ^{s̄} factis que spectāt ad patrem meū r̄ eius gloriā reperietis me: nam ibi oportet me esse. ^{s̄} parentes ^{s̄} inuētū. ^{s̄} s̄z de patre celesti et eius sapientia.

Et putabat filio⁹ s̄z ioseph. **S**cdo p̄pter ei⁹ nutritionem: q̄ s̄m d̄igenē. sic ap. pellabat ioseph. s. pater iesu: q̄ nutri. tius eius fuit. **T**er. tio p̄pter cōiugales despōlationē: s̄z ioseph r̄ marię: nam s̄m Aug. mltō cō. uenientius christus d̄: fili⁹ ioseph: q̄ si esset aliunde ado. ptatus. **I**te quare maria d̄go s̄p̄posu. it ioseph ante se di. cēs: **P**ater tu⁹ r̄. cū tū sit mater dei r̄ regina c̄li: **R**ū. def̄ p̄mo: p̄pter hu. militarē quā habe. bat excellentissimā **S**cdo vt exemplū daret alijs mulierib. bus hono:andi vi. ros suos. **h** **Et** ait ad illos: qd̄ ē q̄ r̄. s̄. inter cōsan. guineos et notos. **I** **N**escieba. q̄ i his r̄. s̄. celestis. **l** **Q**uod me cē. q̄ aliū p̄rem nō ha. beo. **O**rige. **I**n cēl̄ sine m̄f̄: ī tris sine p̄re n̄ **Et** ipi n̄ itel. d̄bū r̄. **l** y. q̄ adhuc nō erāt assueti talia audire ab eo. **o** **Et** descē. cū eis r̄ ve. r̄. ad eoz p̄solationē

Lu. 5. e

D

Dio. 23. b.

